

جسم انسان از میلیونها سلول تشکیل شده است که در کنار هم، بافتهایی مانند ماهیچهها، استخوان و پوست را میسازند. اغلب سلولهای طبیعی بدن در پاسخ به تحریکاتی که از داخل و خارج بدن به آنها وارد می شود، رشد و تولیدمثل می کنند و در نهایت می میرند. اگر این فرآیند در مسیر تعادل و صحیح خود اتفاق بیفتد، بدن سالم می ماند و عملکرد طبیعی خود را حفظ می کند. اما مشکلات، زمانی شروع می شود که یک سلول طبیعی دچار " جهش " و یا تغییر شده و به سلول سرطانی تبدیل می شود.

در حال حاضر سرطان ها پس از بیماریهای قلبی - عروقی و حوادث و سوانح سومین علت مرگ و میر در ایران محسوب می شود. عادت های جدید زندگی، افزایش مصرف دخانیات، افزایش جمعیت از عوامل مسبب افزایش بیماری سرطان می باشد. تخمین زده شده که بیش از یک سوم از تمام موارد سرطان قابل پیشگیری است و یک سوم دیگر مشروط به تشخیص سریع و زود هنگام درمان می باشد.

نحوه پیدایش سرطان

یک سلول طبیعی ممکن است بدون هیچ دلیل واضحی به یک سلول سرطانی تبدیل شود، ولی در اغلب موارد، تبدیل در اثر مواجهه مکرر با مواد سرطان زا مانند الکل و دخانیات صورت می گیرد. شکل ظاهری و نیز عملکرد سلولهای سرطانی شده با

سلولهای طبیعی تفاوت دارد. جهش یا تغییر ایجاد شده در DNA یا ماده ژنتیکی سلول اتفاق می افتد. DNA همان مسئول کنترل شکل ظاهری و عملکرد سلول است. وقتی DNA یک سلول تغییر می کند، آن سلول با سلولهای سالم کنار خود تفاوت می یابد و دیگر کار سلولهای طبیعی بدن را انجام نمی دهد. این سلول تغییر یافته از سلولهای همسایه اش جدا می شود و نمی داند چه زمانی رشدش باید به پایان برسد و بمیرد. به عبارت دیگر سلول تغییر یافته از دستورها و علائم داخلی که سلولهای دیگر در کنترل آنها هستند، پیروی نمی کند و به جای هماهنگی با سلولهای دیگر خودسرانه عمل می کند.

بدخیم شدن سرطان

وقتی سلول " جهش یافته " تقسیم می شود، به ۲ سلول جدید " جهش یافته " تبدیل می گردد و این فرآیند به همین ترتیب ادامه می یابد تا همان یکسلول موزی به توده ای از سلولها که تومور نامیده می شود، تبدیل می گردد. گاهی این تومورها، خوش خیم بوده و رشد نمی کنند. ولی در صورتی که سلولهای تومور رشد کنند و تقسیم شوند و سلولهای طبیعی اطراف خود را از بین ببرند و به نقاط دیگر بدن هم دست اندازی کنند، تومور بدخیم محسوب می شود. بزرگترین خطر تومورهای بدخیم، توانایی آنها در حمله به بافتهای سالم و پخش شدن در بدن است و این همان متاستاز سرطان است. هر چه تومورها رشد کنند و بزرگتر شوند، جلوی رسیدن مواد غذایی و اکسیژن رابه سلولهای سالم می گیرند و با پیشرفت سرطان، سلولهای سالم می میرند و عملکرد و سلامت بیمار از بین می رود. اگر جلوی این فرآیند گرفته نشود، سرطان به مرگ می انجامد.

علائم هشدار دهنده سرطان

- خونریزی غیر طبیعی در هر نقطه از بدن.
- پیدایش هرگونه توده سفت سلولی در زیر پوست، مثلا در سینه یا نقاط دیگر.
- پیدایش زخمی که به آسانی بهبود نمی یابد (بویژه در اطراف زبان، دهان و لبها).
- سوء هاضمه دائمی

• تغییراتی در وضع خالها یا زگیل از قبیل تغییر رنگ، بزرگ شدن، خارش، دردناک شدن و یا خونریزی از آنها که به مدت طولانی ادامه یابد.

• پیدایش آشفتگی در اعمال روده ها یا مثانه که با درمانهای عادی بهبودی نیابد.

• سرفه، گرفتگی صدا و یا مشکل شدن عمل بلع به مدت طولانی.

اگر هر یک از این علائم فوق بیش از دو هفته ادامه یابد، باید بیمار تحت بررسی تخصصی قرار گیرد. البته در بیشتر موارد این علائم حاکی از وجود سرطان نیستند.

انواع سرطانها

اغلب سرطانها به سه دسته عمده تقسیم می شوند:

سرطان های شایع در زنان

شهرداری منطقه ۲۱
معاونت اجتماعی و فرهنگی
اداره سلامت

• عدم استفاده از مشروبات الکلی و دخانیات.

• صرف غذاهایی که به صورت آب پز تهیه می شود.

• عدم استفاده از غذاهایی که آثار سوختگی در آنها نمایان است.

• استفاده از سبزیجات و انواع میوه ها.

• استفاده کمتر از گوشت قرمز.

• حفاظت موثر در برابر پرتو خورشید .

• رعایت کامل امور بهداشتی.

درمان

امروزه اکثر سرطانها درمان قطعی ندارند اما برای جلوگیری از رشد و پیشرفت آنها از روشهای جراحی، پرتو درمانی، شیمی درمانی، هورمون درمانی، پیوند مغز استخوان و ... استفاده می شود. البته یافته های جدید زیست شناسی سلولی تومور در روشهای درمانی ترکیبی طی یک برنامه هماهنگ مورد بهره برداری قرار می گیرند.

سرطان یعنی رشد، تکثیر و گاهی انتشار غیر طبیعی سلولهای بدن.

تمامی سرطانها دارای الگوی رشد مهارگسیخته و تمایل به جدا شدن از منشا اصلی و متاستاز هستند.

• کارسینوم: شامل سرطانهایی می شود که از سلولهایی که سازنده پوست هستند (مثل سرطان پوست) و یا لایه داخلی اعضا را می پوشانند (مثل سرطان ریه) و یا سازنده غدد هستند (مثل سرطان سینه) منشا می گیرد.

• سارکوم: این دسته سرطانهایی هستند که از بافت همبند مثل غضروف، استخوان و ماهیچه منشاء می گیرند. از اینروسرطان استخوانیاسرطان ماهیچه را در هر نقطه از بدن سارکومی گویند.

• لوسمی و لنفومها: شامل سرطانهایی است که از سلولهای تشکیل دهنده خون و سلولهای ایمنی منشاء می گیرند.

در کشورهای غربی، سرطان پوستشایعترین سرطان است و پس از آن سرطان سینه، ریه، پروستات، روده بزرگ، مثانه و رحم قرار دارد.

راههای پیشگیری

پیشگیری اولیه از سرطان با اجتناب از عامل مسبب یا مصرف ماده ای که مانع از پیدایش فرایند بدخیمی می شود، صورت می گیرد و شامل اقداماتی برای کاهش خطرات شیوه زندگی (اجتناب از توتون، مصرف غذاهای کم چرب و غنی از فیبر، استفاده از کرم ضد آفتاب) و مصرف عوامل پیشگیری شیمیایی است. عوامل پیشگیری شیمیایی داروها یا ریز مغذیها (مواد معدنی یا ویتامینها) هستند.

عوامل زیر نیز درپیشگیری از سرطانها موثرند.

سرطان رحم

سرطان دهانه زهدان که به سرطان سرویکس معروف است دومین سرطان شایع در بین زنان سراسر جهان است. سرطان گردن رحم نوعی بیماری است که در آن رشد بافت بدخیم از ناحیه گردن رحم نشأت می‌گیرد و به طور نامنظم و فزاینده‌ای تکثیر و منجر به تهاجم به بافت‌های مجاور می‌شود. گردن رحم یا زهدان قسمتی از دستگاه تناسلی زنان است و ناحیه‌باریک و تحتانی رحم را که به مهبل بازمی‌شود شامل می‌گردد.

به گزارش سرویس «بهداشت و درمان» خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا)، سرطان گردن رحم دومین سرطان شایع دستگاه تناسلی زنان و پنجمین سرطان بعد از سرطانهای ریه، سینه، روده و جسم رحم در سراسر جهان است که حدود ۶ درصد کل سرطان زنان را تشکیل می‌دهد.

با توجه به سلولی که دچار تهاجم و سرطان شده‌است اشکال مختلفی از سرطان گردن رحم وجود دارد که هر کدام نشانه‌ها و عوارض خاص خود را دارند.

شایع‌ترین اشکال سرطان گردن رحم عبارتند از:

۱- سرطان بافت بشره‌ای یا سنگفرشی: این سرطان از شايعترين انواع سرطان گردن رحم است که حدود ۷۵ درصد اشکال سرطان گردن رحم را تشکیل می‌دهد. این سرطان از بافت‌های مفروش لایه سطحی گردن رحم شروع می‌شود و رشد نسبتاً آهسته‌ای دارد و اغلب ماهها بلکه سالها طول می‌کشد تا به بافت‌های اندام‌های

مجاور سرایت کند. بیشتر مبتلایان این نوع سرطان، زنان ۴۰ تا ۶۰ سال هستند.

۲- سرطان غدد مترشحه مخاطی: این نوع سرطان گردن رحم معمولاً در زیر بافت پوششی گردن رحم رشد می‌کند و معمولاً بین سنین ۲۵ تا ۴۰ سالگی دیده می‌شود.

همه انواع تغییرات یاخسته‌های گردن رحم بدخیم (سرطانی) نیستند. در زنانی که یاخسته‌های گردن رحم آنها دچار تغییرات غیر سرطانی شده‌اند اغلب نتیجه عفونت و یا تورم این اندام است که در اصطلاح آسیب شناسی به آندیسپلازی گفته می‌شود. دیسپلازی گردن رحم سرطانی نیست اما اطلاعات بالینی و آماری آن را عامل مقدماتی برای سرطانی شدن گردن رحم تلقی می‌کنند. این تغییرات اغلب در سنین ۲۵ تا ۳۵ سالگی تظاهر می‌کند. یاخسته‌های دیسپلازی گردن رحم از نظر شکل در زیر میکروسکوپ شبیه یاخسته‌های سرطانی هستند ولی مانند یاخسته‌های سرطانی مهاجم نیستند و به بافت‌های مجاور آسیبی نمی‌رسانند.

علائم هشدار دهنده سرطان گردن رحم

- در مراحل ابتدایی هیچ نشانه‌ای ندارد

- عفونت های مکرر مهبل

- خونریزی غیر طبیعی (خونریزی ممکن است در فاصله بین عادت ماهانه شروع و قطع شود)

- خونریزی هنگام معاینه پزشکی اندام‌های تناسلی

- سختی، درد و یا خونریزی به هنگام نزدیکی

- درد به هنگام ادرار

- طولانی شدن بیش از حد معمول عادت ماهانه و یا خونریزی بیش از حد

- ازدیاد ترشحات مهبل (زرد، بدبوی)

- درد کمر

در شرایطی که سرطان گردن رحم مهاجم و به دیگر اندام‌ها گسترش یافته باشد علاوه بر نشانه‌های فوق علائمی مانند بیوست، مشاهده خوندر ادرار، گرفتگی مجرای ادرار، باز شدن غیر طبیعی گردن رحم و کم خونی تظاهر می‌کند.

سبب شناسی: سرطانی‌زایی گردن رحم*

عامل مستعد و پیش‌تاز در تظاهر سرطان گردن رحممانند هر سرطان دیگری به هم خوردن نظم تقسیم یاخسته‌ها است.

تحقیقات آماری و بالینی روند بدخیمی بیماری سرطان رحم را با عوامل زیر مرتبط می‌دانند:

- سرطان گردن رحم ارتباط شناخته شده‌ای با آلودگی ویروس پاپیلوما‌ی انسانی دارد. این ویروس از طریق رابطه جنسی منتقل می‌شود و شرایط رفتاری ناسالم جنسی احتمال آلودگی به آن را افزایش می‌دهد.

-ضعف سیستم ایمنی به ویژه به صورت اکتسابی(بیماری ایدز)، مصرف داروهای سرکوب ایمنی عاملی مستعد کننده در ابتلا به سرطاندهانه رحم است.

- شروع روابط جنسی در سنین پائین

- سن تظاهر سرطان گردن رحم در سنین بلوغ و زیر ۱۸ سال بسیار نادر و در سنین ۴۰ تا ۵۵ سالگی احتمال ابتلا به آن روندی یکنواخت دارد. زنان بالای ۵۵ سال بیشتر در معرض خطر ابتلاء به سرطان گردن رحم هستند و باید بیشتر متوجه علائم هشدار دهنده این بیماری باشند

- نزدیکی با افراد متفاوت

- نزدیکی با فردی که با افراد مختلف ارتباط دارد

- بیماریهای مقاربتی

- سابقه عفونتهای ناشی از بیماریهای مقاربتی احتمال ابتلاء به سرطان گردن رحم را افزایش می دهد

- استفاده طولیل المدت از قرص های جلوگیری از حاملگی

- اعتیاد به دخانیات

- زایمان های متعدد

الگوهای غربالگری سرطان گردن رحم-

- آزمایش پاپ اسمیر: کاهش بروز و مرگ و میر از سرطان دهانه رحم در ۵۰ سال گذشته بطور عمده ناشی از تشخیص به موقع به علت استفاده گسترده از آزمون پاپ بوده است . با استفاده کامل از این آزمون از ۳۷ تا ۶۰ درصد مرگ و میر ناشی از سرطان دهانه رحم پیشگیری می شود . الگوی غربالگری سرطان گردن رحم جهت تشخیص پیدایش یاخته های پیش سرطانی و سرطانی، ردیابی انواع عفونتهای ناشیاز باکتری، قارچ و ویروس در نواحی گردن رحم و مهبل است. آزمایش پاپ اسمیر پس از شروع فعالیت جنسی سالی یک بار و پس از دو تست منفی هر ۳ سال یک بار تکرار می شود. اینآزمایش معمولا دو هفته پس از اتمام عادت ماهانه و حداقل ۴۸ ساعت پس از مقاربت جنسیتوصیه می شود.

- نمونه برداری یا بیوپسی: بررسی میکروسکوپی از نمونه بافت تومور است. این آزمایش بسیار مهم است زیرا مطمئن ترین روش برای تشخیصسرطان گردن رحم و نوع آن به حساب می آید.

- آزمایش شیلر: در این روش ابتدا اسید استیک رقیقه روی یاخته ها مالیده می شود و سپس محلول ید روی آنها ریخته می شود. سپس توسطابزاری به نام کولپوسکپ که مجهز به بزرگنما است یاخته های گردن رحم مورد بررسی بصریقرار می گیرند. در این روش یاخته های سالم گردن رحم به رنگ قهوه ای دیده می شود، در حالی که یاخته های تراریخته به رنگ سفید یا زرد نمایان می شود. این روش کاملاً بدون درد است و هیچ عوارض جانبی بر جا نمی گذارد.

سرطان رحم را جدی بگیرید

شهرداری منطقه ۲۱
معاونت اجتماعی و فرهنگی
اداره سلامت